

Výroční zpráva o činnosti Československého dokumentačního střediska, o. p. s. za rok 2002

I. Realizace projektu Odborné zpracování knižních, časopiseckých, archivních a dokumentárních sbírek Československého dokumentačního střediska, o. p. s., jejich inventarizační prezentace a zpřístupnění pro vědecký výzkum a všestranné veřejné využití, podporované grantem Ministerstva kultury ČR.

Výsledky za rok 2002 odpovídaly harmonogramu; předložená zpráva byla přijata hodnotící komisí MK a na základě toho byla ČSDS přidělena dotace na rok 2003 v plné výši. K výsledkům patří mj. Schéma fondů a sbírek Československého dokumentačního střediska, podle něhož jsou sbírky uloženy, postupně zpracovány, inventarizovány a zpřístupňovány. Toto schéma doplňuje Heslář encyklopedické příručky československého exilu.

II. Středisko jako odborný partner Centra pro východoevropská studia (*Forschungsstelle Osteuropa*) univerzity v Brémách se podílelo v roli spoluorganizátora na přípravě mezinárodní výstavy samizdatu v Národním muzeu v Praze v červnu–srpnu 2002 (vernisaž 5. června 2002)

1. Expertní a konzultační činnost při upřesňování koncepce výstavy a při výběru českých a slovenských exponátů.

2. Zajištění překladu do češtiny a do angličtiny popisů jednotlivých oddílů výstavy a popisek všech 400 exponátů a provedení redakce překladů, včetně korektur před vytištěním.

3. Podíl na přípravě českého a anglického katalogu výstavy (zajištění a redakce překladů německých textů a vypracování textu o českém a slovenském samizdatu).

4. Obstarání překladů textů pro brožuru o samizdatu a provedení redakce překladů.

5. Středisko poskytlo pro výstavu ze svých sbírek několik unikátních exponátů, které brémské Centrum nemělo k dispozici pro předcházející výstavu v Berlíně v roce 2000, podílelo se na instalaci výstavy a přípravě vernisáže, aktivně se podílelo na tiskové konferenci před zahájením výstavy a na propagaci výstavy v Českém rozhlase.

6. Středisko zajistilo zpracování databáze 330 českých samizdatových autorů, která byla na výstavě k dispozici návštěvníkům na počítačovém monitoru.

7. Účast na doprovodných akcích

a) Na mezinárodním večeru o samizdatu 6. června 2002

b) ČSDS spolu se Slovenským institutem v Praze uspořádalo 18. června pódiovou diskusi na téma Svět slovenského samizdatu.

c) ČSDS připravil prezentaci televizního seriálu o samizdatu spojenou s diskusí o Edici Petlice v Národním muzeu 26. června 2002.

d) Spolu s Polským kulturním institutem v Praze uspořádalo ČSDS v Národním muzeu 25. června 2002 diskusní odpoledne o polském samizdatu za účasti polských představitelů a s promítáním polského dokumentárního filmu.

IV. ČSDS se podílelo na programu studijního zájezdu do České republiky pořádaného v říjnu 2002 německou nadací *Stiftung Aufarbeitung der SED-Diktatur*. Mezi 35 účastníky studijní cesty byli zastoupeni kromě představitelů nadace (mj. dva poslanci Spolkového sněmu) vedoucí tzv. nezávislých archivů z východního Německa, které spravují a zpracovávají samizdatovou produkci z éry někdejší NDR.

Výprava navštívila ČSDS v jeho novém sídle na Strahově bezprostředně po příjezdu z Berlína 23. října, vyslechla historický výklad o antitotalitní rezistenci v Československu a seznámila se sbírkami střediska a s jeho prací. ČSDS se také podílelo na konferenci o historické paměti uspořádané 24. října v Goethově institutu v Praze.

V. Expertní a publicistická činnost související se zpřístupňováním pramenů k dějinám komunistické éry, zejména k dějinám disentu, nezávislého myšlení a publikování a k represivním aktivitám komunistických aparátů doma i v zahraničí.

VI. V červnu 2002 se uskutečnilo dlouho plánované přestěhování Československého

dokumentačního střediska z Dobřichovic do budovy Ministerstva zahraničních věcí (býv. OIRT). Při stěhování šlo o přemístění cca 30 tun knih, časopisů a písemností. Bylo třeba připravit sbírky k přestěhování, transportovat je a umístit na novém pracovišti, včetně zařízení nových prostor nábytkem, vybalení a předběžného roztřídění materiálu a jeho uložení tak, aby byly sbírky dostupné k práci, ke studiu a k postupnému systematickému zpracování.

VII. Rozšiřování sbírek jednak akvizicemi ze soukromých rukou, jednak archivním studiem v domácích a zahraničních archivech. Nové přírůstky sbírek ČSDS od prosince 2001:

- pramenný materiál britských úřadů (*Foreign Office a Home Office*) o počátcích československého exilu z britských archivů (výsledek studijní cesty v Londýně v prosinci 2001, financované z dřívějšího grantu Československý politický a kulturní exil 1948–1989)
- kopie archivních materiálů o čs. exilu z archivu britské Labour Party v Manchesteru (materiál obstarala naše spolupracovnice v Londýně; poplatky za xerokopie jsme uhradili z grantu)
- průběžně získávaný materiál týkající se Charty 77 ze Státního ústředního archivu v Praze (nově zpřístupněné písemnosti z fondu ÚV KSČ, Gustáv Husák apod.)
- sbírka písemností exilového nakladatelství Rozmluvy
- písemná pozůstalost Přemysla Janýra
- nově získávané zvukové a písemné materiály z pražské redakce Rádia Svobodná Evropa
- písemnosti získané od osob, které jako oběti sledování a represe získaly povolení ke studiu materiálů ze svazků býv. StB
- databáze osob sledovaných komunistickým bezpečnostním aparátem jako „spolupracovníci zahraničních ideodiverzních centrál“

VIII. Na jaře 2002 připravilo ČSDS pokračování projektu k dějinám československého exilu v letech 1948–1989. Žádost o tříletý grant na léta 2003–2005 v celkové výši 1950 tisíc Kč byla podána u Grantové agentury ČR a prošla úspěšně evaluačním řízením. Projekt byl přijat a práce na něm byla zahájena od 1. února 2003.

IX. Zpřístupňování sbírek pro vědecký výzkum a veřejné využití: Na základě individuálního dojednání středisko průběžně poskytuje domácím a zahraničním odborným badatelům studijní materiál ze všech, i dosud nezkatalogizovaných sbírek.

X. Příprava a sjednávání dlouhodobé spolupráce s Národním muzeem. V květnu 2002 byla uzavřena předběžná Smlouva o spolupráci, na jejímž základě se ČSDS přestěhovalo do prostor v budově MZV na Strahově, které má Národní muzeum v užívání. Jednání o Darovací smlouvě a definitivní Smlouvě o spolupráci dále pokračují.